

“KRATOM HUT” ยกวิสาหกิจชุมชนปลูกคู่อ่างๆ คำตอบโมเดลธุรกิจของคนรักพืชกระท่อม

เกษตรกร หน้า

ที่มา : เกษตรกรก้าวหน้า 8 กันยายน 2564

กระแสความสนใจใน “พืชกระท่อม” หลังปลดล็อกต้องบอกว่าไม่ธรรมดา โดยเฉพาะความต้องการต้นพันธุ์ที่ทำให้ใครมีครอบครอง ช่วงนี้ต้องบอกว่าเป็น “นาที่ทอง” แต่นับจากนี้ไปอีกสัก 3-4 ปี หลายท่านฟันธงว่า “พืชกระท่อม” ที่วันนี้ใบสดราคาอย่างต่ำ ๆ 300-400 บาท/กิโลกรัม กล้าพันธุ์เสียบยอดหลักพันบาทขึ้นไป อาจจะเป็นใบไม้ไร้ราคา ที่ไม่มีราคา

หนึ่งในเสียงสนับสนุนว่า “พืชกระท่อม” ยังมีโอกาสเป็นพืชสร้างเงิน คือ “คุณวินัย จันทริก” เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ผู้หลงใหลในพืชสายเขียว และเป็นผู้ก่อตั้ง “วิสาหกิจชุมชนพืชกระท่อมและสมุนไพรไทย พัฒนารายได้ชาวสวนยางยั่งยืน”ที่กำลังเดินหน้าสร้างแบรนด์ “Kratom Hut” เจ้าตัวมองว่า โอกาสของกระท่อมที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจนั้นเป็นไปได้ แต่ต้องได้รับการส่งเสริมเหมาะสม และมีโมเดลธุรกิจที่ถูกต้อง นั่นคือ การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนคือคำตอบ

เนื่องจากปัจจุบันบริษัทเครื่องตีหลาย ๆ ยี่ห้อหันมาล็อกเป้าเตรียมนำไปพืชกระท่อมไปเป็นส่วนผสม แต่ใบพืชกระท่อมต้องได้มาตรฐานรับรอง ในอนาคตความต้องการใบพืชกระท่อมจึงมาจากกลุ่มเหล่านี้และมีตลาดแน่นอน แต่ชาวบ้านหรือเกษตรกรคนใดคนหนึ่งคงยากจะผลิตป้อนเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมได้

การรวมกลุ่มเพื่อให้มีผลผลิตมากพอและต่อรองกับผู้ประกอบการได้จึงมีความจำเป็น โดยสามารถทำควบคู่ไปกับการสร้างแบรนด์กระท่อมของชุมชนตนเองขึ้นมาได้ ลักษณะเดียวกับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในหลายพื้นที่ ซึ่งหันมาเปิดร้านและสร้างแบรนด์ในพื้นที่ซึ่งคุณวินัยก็ต้องการปั้น “Kratom Hut” ให้เป็นไปในแนวทางดังกล่าว

ทั้งนี้การปลูกพืชกระท่อมหากเริ่มต้นจากศูนย์ เช่น ปลูกเชิงเดี่ยวคาดว่าจะต้องควักเงินมากโข เนื่องจากปัจจุบันเมล็ดและกิ่งพันธุ์ล้วนมีราคาสูงจากกระแสความสนใจหลังการปลดล็อก เมล็ดขายกันเมล็ดละ 1 บาท ส่วนกิ่งพันธุ์เสียบยอดก้านแดงทะยานไปถึง 1,500 บาท ขณะที่กิ่งตอนราคาพุ่งไปถึงครึ่งหมื่น

สำหรับการปลูกกระท่อมควบคู่ไปกับการทำสวนยางนั้น คุณวินัยมีแนวทางของ คุณสุนทร รัชชรงค์ เลขาธิการสภาเครือข่ายเกษตรกรชาวสวนยางแห่งประเทศไทย ดังนี้

พันธุ์กระท่อม การปลูกในเชิงอุตสาหกรรมจะเน้นพันธุ์ก้านแดงที่มีสารไมตราเจนีนสูงกว่า หากปลูกเพื่อเคี้ยวใบสดจะนิยมใบก้านเขียวที่มีขนาดเล็กกว่า รสชาติไม่ขมมาก เคี้ยวมันเป็นที่นิยมของคอต่อม ดังคำที่ว่า “ก้านแดงนั่งแหลงคนเดียว ก้านเขียวคนเดียวก็แหลง”

การขยายพันธุ์ ทำได้หลายวิธี
การเพาะด้วยเมล็ดง่าย ต้นทุนต่ำ ได้ต้นที่มีระบบรากแข็งแรงกว่า แต่กลายพันธุ์ได้ง่าย (อาจมีโอกาสมกลายพันธุ์ได้ถึง 90 เปอร์เซ็นต์) ทำให้ไม่ได้พันธุ์ตรงตามที่ต้องการ

อีกวิธี คือ **การเสียบยอด** นิยมใช้กระท่อมซี่หมู ซึ่งเป็นพันธุ์กระท่อมป่าที่มีระบบรากแข็งแรงเป็นต้นแม่ (ใบกินไม่ได้) เพาะเมล็ดจนได้ต้นขนาดหัวแม่มือ สูง 20 เซนติเมตร นำกิ่งพันธุ์ก้านแดงหรือก้านเขียวที่ไม่อ่อนไม่แก่จนเกินไปมาเสียบยอดได้เลย โดยเลือกปลายยอดนับลงมา 2 ใบคู่ รอยแผลแห้งสนิทก็นำลงปลูกลงในแปลงหรือลงดินได้เลย ข้อดีคือต้นแข็งแรง ได้พันธุ์แท้เหมือนต้นแม่ แต่ข้อเสียก็มีเช่นกัน คือระบบรากที่แข็งแรงนั้นอาจหาอาหารมาป้อนได้ไม่เหมาะกับพันธุ์ที่นำมาเสียบยอด ทำให้ได้ผลผลิตหรือสารสำคัญที่ต้องการไม่ดีนัก

อีกวิธี คือ **การตอนกิ่ง** ใช้เวลารากเดินเต็ม 45 วันก็ตัดมาปลูกได้เลย ประมาณ 6 เดือนก็เริ่มตัดใบขายได้ แต่สนนราคากิ่งตอนค่อนข้างสูง เพราะต้นแม่มีน้อยที่เหลือรอดจากการตัดโค่นทำลาย และข้อเสียอีกอย่าง คือ การไม่มีรากแก้วทำให้โค่นล้มได้ง่ายอาจต้องดูแลประคบประหงมกันเป็นอย่างดีเสียหน่อย

การปลูก ด้วยเหตุที่พืชกระท่อมในอดีตเป็นยาเสพติด จึงยังไม่มีคำแนะนำระยะการปลูกจากนักวิชาการอย่างชัดเจน แต่ชาวบ้านนิยมปลูกระยะ 4x4 เมตร พื้นที่ 1 ไร่ ปลูกได้ 100 ต้น หากปลูกแซมสวนยางพาราจะปลูกระหว่างร่องยางแบบสลับฟันปลา ระยะการปลูก 3x7 เมตร ได้ 76 ต้น/ไร่ หรือระยะ 6x7 เมตร ได้ 38 ต้น/ไร่ เพื่อให้ไม่แน่นจนเกินไป

ระบบดินและน้ำ ดินที่ใช้ปลูกพืชกระท่อมจะต้องไม่เป็นดินที่แข็งแบบดินลูกรัง พืชกระท่อมชอบดินร่วนซุย และพืชกระท่อมชอบน้ำเพราะเดิมเป็นพืชที่ชอบขึ้นตามป่าพรุ จึงต้องอาจมีการวางระบบน้ำอย่างทั่วถึง ส่วนปุ๋ยตามปกติชาวบ้านแทบจะไม่ใส่กัน เดิมทีก็ใส่เพียงแค่ปุ๋ยคอกช่วยบำรุงดิน การปลูกกระท่อมแบบผสมผสานจึงแทบไม่มีต้นทุน

โรคและการควบคุมดูแล พืชกระท่อมมักมีแมลงจำพวก ปลี๊กแข็งหรือเพลี้ยรบกวนตามธรรมชาติ แต่ไม่ได้สร้างความเสียหายมากนัก โดยมากมักมาจากกรณีต้นที่ไม่ได้รับแสงเต็มที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ที่ฝนตกชุก อาจพบเชื้อราจุดดำที่เป็นพาหะนำมดและเพลี้ยเข้ามา ชาวบ้านใช้วิธีเอาน้ำปูนขาวละลายรดหรือฉีด หรือพอบได้แสงแดดเต็มที่โรคนี้อาจหายไปเองแทบไม่มีต้นทุน

การเก็บเกี่ยวและรายได้ พืชกระท่อมเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่อายุ 1 ปีขึ้นไป แต่ถ้าจะให้ผลผลิตเต็มที่ควรมีอายุ 5 ปี เก็บเกี่ยวใบได้ต้นละ 1 กิโลกรัม เก็บเกี่ยวได้ทุก 15 วัน ราคาใบกระท่อมเสรีคาดว่าช่วง 1-2 ปีแรกหลังปลดล็อกอยู่ที่ 200-300 บาท/กิโลกรัม หากปลูกยางเชิงเดี่ยวในระยะ 3x7 เมตร แนะนำให้ปลูกพืชกระท่อมระยะ 6x7 เมตรหรือจะได้ 38 ต้นไร่ จะมีรายได้จากพืชกระท่อม 15,200-22,800 บาท/เดือน ถ้าตามแนวคิดสวนยางยั่งยืน ระยะการปลูก 4x9 เมตร ได้พืชกระท่อม 44 ต้นไร่ จะมีรายได้จากพืชกระท่อม 17,600-26,400 บาท